

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r: Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach

Dyddiad y cyfarfod: 22 Ionawr 2025

Teitl: Polisi Dyrannu Cyffredin

Pwrpas yr adroddiad: I'r i Pwyllgor Craffu ystyried y Polisi Dyrannu Cyffredin ddrafft, yn dilyn ymgynghoriad, ac ystyried y camau nesaf sydd eu hangen

Y Rheswm pam fod Craffu wedi gofyn am y wybodaeth:

Portffolio'r Cabinet a'r Aelod Cabinet:

Y Cyngorydd Matthew Vaux, Aelod Cabinet dros Bartneriaethau, Tai, Y Gyfraith a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd

Cefndir

Mae Cyngor Sir Ceredigion (y Cyngor), mewn cytundeb â'n Cymdeithasau Tai partner, Barcud, Caredig a Thai Wales and West yn gweithredu Polisi Dyrannu Cyffredinol. Mae hyn yn golygu fod pob cais am lety cymdeithasol, waeth pwy yw'r landlord, yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor drwy ein gwefan Opsiynau Tai Ceredigion. Mae pob uned tai cymdeithasol yng Ngheredigion yn cael ei ddyrannu gan Landlord yr eiddo yn unol â'r polisi hwn.

Mae'r Cyngor wedi cyd-weithio gyda'i bartneriaid i adolygu'r Polisi Dyrannu ar y cyd. Mae amgylchiadau'n newid ac mae angen adlewyrchu hyn mewn polisi dyrannu diwygiedig. Mae'r galw cynyddol am Dai Cymdeithasol ynghyd â'r awydd i gynnal a chryfhau cymunedau lleol wedi ein harwain at gynnal adolygiad trylwyr o'r ffordd y mae tai yn cael eu dyrannu yn y Sir.

Mae'r polisi presennol wedi bodoli ers 2016 ac fe'i hadolygwyd yn 2019. Ers hynny, bu newid yn y dirwedd, y mwyaf amlwg o'r rhain yw prisiau tai, costau byw, ffocws Llywodraeth Cymru ar ddigartrefedd a'r cynnydd yn y galw ar y gofrestr dai a'r gwasanaeth digartrefedd.

Y sefyllfa bresennol

Ar 19 Rhagfyr 2024, roedd 2082 o geisiadau cofrestr tai gweithredol, gyda 1009 o'r rhain, ychydig o dan 50%, wedi'u nodi ym mand blaenoriaeth (A/B/C) o'r Polisi fel y mae ar hyn o bryd.

Mae'r pwysau uchod wedi arwain at newid sylweddol i'r Polisi Dyrannu, gan ganolbwyntio'n llwyr ar yr angen am dai. Er bod y bandiau a'r cwotâu wedi'u diwygio ychydig, mae'r prif egwyddorion yn aros yr un fath â'r Polisi blaenorol gan sicrhau ein bod yn cyflawni ein dyletswyddau deddfwriaethol a'u cryfhau ymhellach er mwyn sicrhau bod amrywiaeth o anghenion a grwpiau sy'n agored i niwed yn cael eu cofnodi o fewn y polisi. Mae rhai o'r newidiadau allweddol fel a ganlyn:

- Gwaredu'r ffactor 5 mlynedd byw a gweithio o'r band blaenoriaeth
- Cynyddu'r cyfnod cyflogaeth fel maen prawf cysylltiad lleol, o 3 blynedd i 5 mlynedd
- Ychwanegu rhai sy'n gadael gofal – band blaenoriaeth i'r rhai sydd wedi bod yng ngofal Cyngor Sir Ceredigion am o leiaf 13 wythnos, a fydd yn dod i ben ar ôl eu pen-blwydd yn 16 oed gan ddisodli'r meini prawf cysylltiad lleol.
- Ychwanegu "fforddiadwyedd tai" fel ffactor blaenoriaeth, waeth beth fo'u henillion (lle mae cyfrifiadau'n dangos bod tai presennol yn anfforddiadwy)

Canfyddiadau'r ymgynghoriad

Cadarnhaodd yr Ymgynghoriad ein bod wedi ymdrin â'r anghenion lleol a deddfwriaethol ac wedi cyflawni'r nodau yr oeddem yn gobeithio eu cyflawni hefyd. Cawsom gyfran fawr o ymatebion o'n hymgeiswyr cofrestr tai presennol, rhain oedd ein cynulleidfa darged yn ystod y broses hon ac felly mae'n braf gallu nodi hyn. Cawsom hefyd adborth gan Barcud, un o'n partneriaid, a wnaeth mân sylwadau'n unig gan gadarnhau ein hamcanion. Mae'n hanfodol fod ein partneriaid cymdeithasau tai yn cydsynio. Cymerodd y 3 phartner rhan mewn gweithdai i ddatblygu'r polisi ac felly maent yn gytûn o ran y Polisi arfaethedig. Bydd y Polisi arfaethedig yn mynd gerbron eu Byrddau ym mis Ionawr, lle bo hynny'n briodol.

Proses

Byddwn yn ysgrifennu at bob ymgeisydd sydd ar y gofrestr tai gweithredol (ar 28 Chwefror 2025) i roi gwybod y bydd eu ceisiadau yn cael eu cau, a bydd angen iddynt wneud cais o'r newydd yn unol â'r Polisi newydd. O ystyried y cysylltwyd â'r holl ymgeiswyr gweithredol presennol ynghylch yr Ymgynghoriad a chynghori y bydd hyn yn digwydd, gobeithir na fydd gormod o wrthwynebiad i hyn. Mae angen i'r broses ddigwydd yn y dull hwn er mwyn sicrhau bod yr ymgeiswyr yn derbyn y cwestiynau newydd yn unol â'r polisi newydd. Byddwn yn ceisio tarfu cyn lleied â phosibl drwy sicrhau bod staff ar gael i gefnogi ymgeiswyr drwy'r broses hon gan weithredu'r ceisiadau cyn gynted â phosibl. Byddwn hefyd yn sicrhau y bydd ymgeiswyr sydd â blaenoriaeth a grwpiau sy'n agored i niwed yn cael eu targedu ar gyfer cefnogaeth a blaenoriaeth. e.e. Ymgeiswyr Gofal Ychwanegol, achosion o ddigartrefedd ac ati. Gellir gweithredu hyn drwy staff tai mewnol, staff cymdeithasau tai a darparwyr grantiau cymorth tai.

Byddwn hefyd yn ceisio anrhydeddu dyddiad aros presennol yr ymgeiswyr tra bod y gofrestr ar gau, os ydynt yn cyflwyno cais newydd o fewn 8 wythnos. Bydd ail gyflwyno ceisiadau ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu trin â disgresiwn. Bydd hyn yn sicrhau bod rhestr aros raddol yn bodoli o'r dechrau.

Y camau nesaf

Os ceir cytundeb gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet ym mis Ionawr a Chwefror 2025, rydym yn bwriadu gweithredu'r drefn hon o 1 Ebrill 2025.

I gyflawni erbyn y dyddiad cau hwn, bydd gofyn i ni wneud newidiadau i'n system TG, ac rydym wedi dod i gytundeb mewnol y bydd y Gofrestr Tai ar gau i ymgeiswyr newydd rhwng 1 Mawrth a 31 Mawrth 2025. Bydd dyraniadau tai cymdeithasol yn parhau i gael eu cynnal o'r Gofrestr wreiddiol yn ystod mis Mawrth. Fodd bynnag, ni fydd dyraniadau yn cael eu gwneud rhwng 1 Ebrill a 14 Ebrill 2025 i ganiatáu amser i'r rhestr aros gronni ôl geisiadau a aseswyd yn erbyn y Polisi newydd. Cytunwyd ar hyn gyda'n Partneriaid Cymdeithas Tai, oherwydd yr effaith ar eu dyraniadau.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

A oes asesiad effaith integredig wedi'i gwblhau? Os na, nodwch pam, os gwelwch yn dda.

Oes

Crynodeb o Asesiad Effaith Integredig:

Hirdymor:

Bydd y polisi yn cael ei adolygu'n rheolaidd gan yr Awdurdod Lleol a'i bartneriaid er mwyn sicrhau ei fod yn dal i ddiwallu anghenion preswylwyr a'i ddiwygio yn unol â hynny fel y bo'n briodol.

Cydweithio:

Datblygwyd y Polisi ar y cyd â Phartneriaid a byddwn yn parhau i weithio ar y cyd er mwyn sicrhau'r llwyddiant mwyaf posibl o ddyraniadau i'r rhai a nodwyd fel rhai sydd â'r angen mwyaf am dai.

Trefnwyd cyfarfodydd rhwng yr Awdurdod Lleol, Barcud, Cymru a'r Gorllewin i weithio drwyddynt a chytuno ar y newidiadau i'r polisi.

Cynnwys:

Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus llawn a rhannwyd y canfyddiadau.

Mae trafodaethau eisoes wedi cael eu cynnal gyda'n Partneriaid Cymdeithas Tai, Rheolwyr Corfforaethol a Swyddogion Arweiniol Corfforaethol perthnasol, ac aelodau priodol o'r tîm tai.

Atal:

Bydd y polisi yn cael effaith gadarnhaol gan sicrhau bod tai yn cael eu dyrannu mewn lleoliad addas all alluogi pobl i fyw gartref am fwy o amser; Mae ganddo'r potensial i greu cymunedau mwy gwydn a chysylltiedig a gwella iechyd a lles pobl. Gyda dwysedd uchel o siaradwyr Cymraeg o fewn y Sir, mae angen sicrhau, cyn belled ag y bo modd, fod yr angen tai yn meithrin a chryfhau'r iaith.

Integreiddio:

Mae'r Polisi yn dibynnu ar gydweithio a gweithio mewn partneriaeth i sicrhau bod y dyraniadau mwyaf addas yn cael eu gwneud.

Datblygwyd y Polisi gyda phartneriaid a bydd yn parhau i gael ei fonitro gan yr Uwch Swyddog Tai – Strategaeth a Monitro

Argymhelliad(au):

Cymeradwyo'r Polisi Dyrannu Cyffredin a derbyn yr argymhellion yn dilyn cyfnod ymgynghori a chymeradwyo ei fabwysiadu'n llawn.

Rhesymau dros y penderfyniad:

Enw Cyswllt: Llŷr Hughes / Cerys Purches-Phillips

Swydd: Rheolwr Corfforaethol – Gwasanaethau Tai /
Uwch Swyddog Tai – Strategaeth a Monitro

Dyddiad yr Adroddiad: 19 Rhagfyr 2024

Acronymau: